

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	108-26/302612
Otsuse kuupäev	11.06.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	OÜ WARREN CONCRETE vaidlustus Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse riigihankes „Betonist punkrid“ (viitenumber 302612) ühistootlejate DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ kvalifitseerimise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, OÜ WARREN CONCRETE, esindaja vandeadvokaat Kristina Uuetoa-Tepper Hankija, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, esindaja Astra Mölder Kolmas isik, ühistootlejad DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ, esindajad vandeadvokaat Arne Ots ja advokaat Mari Mikson
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 5 ja RHS § 198 lg 1 alusel:

1. Rahuldada OÜ WARREN CONCRETE vaidlustus Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse riigihankes „Betonist punkrid“ (viitenumber 302612) ning tunnistada kehtetuks hankija otsus millega kvalifitseeriti ühistootlejad DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ.
2. Mõista Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuselt OÜ WARREN CONCRETE kasuks välja OÜ WARREN CONCRETE poolt vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 2560 eurot ja lepingulise esindaja kulud 2860 eurot käibemaksuta.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 19.02.2026 avaldas Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris konkurentsipõhise läbirääkimiste hankemenetlusega riigihanke „Betonist punkrid“ (viitenumber 302612) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Riigihanke alusdokument (edaspidi AD).

Riigihange on jagatud kaheks osaks:

- 1) Osa 1 - A variant - ruumilistest elementidest punkrid;
- 2) Osa 2 - B variant - tasapinnalistest elementidest punkrid.

Taotluste esitamise tähtpäevaks, 23.03.2026, esitasid taotlused mõlemas osas 15 taotlejat, teiste hulgas OÜ WARREN CONCRETE ja ühistootlejad DEFREM OÜ ning Pärnu Graniit OÜ.

2. 29.04.2026 käskkirjaga nr 2-1/26/156 „Taotlejate kõrvaldamata jätmise, kvalifitseerimise ja kvalifitseerimata jätmise otsused riigihankes „Betonist punkrid“ (302612)“ (edaspidi Käskkiri) kvalifitseeris Hankija mh ühistootlejad DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ (mõlemas Riigihanke osas).

3. 11.05.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) OÜ WARREN CONCRETE (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsusele kvalifitseerida ühistootlejad DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ (edaspidi ka Kolmas isik või Ühistootlejad).

4. Vaidlustuskomisjon teatas 18.05.2026 kirjaga nr 12.2-10/108 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 21.05.2026 ja neile vastamiseks 26.05.2026. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas seisukoha Vaidlustaja ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ning Kolmas isik. Teiseks tähtpäevaks esitasid täiendavad seisukohad Hankija ja Kolmas isik.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, OÜ WARREN CONCRETE, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Riigihankes on kehtestatud kvalifitseerimistingimus Kvaliteeditagamissüsteemid ja keskkonnajuhtimissandardid järgmises sõnastuses: *Taotlejal peab olema tootmisprotsessis rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastaks vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites või samaväärses dokumendis sätestatud tingimustele. Samaväärseks dokumendiks loeb hankija sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitust selle kohta, et taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele. Hankija nõudmisel peab taotleja esitama tõendusmaterjali samaväärsete kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimismeetmete nõuetele vastavuse kohta. Taotleja esitab tõenduse (sertifikaat, süsteemi kirjeldus) ettevõttesise kvaliteedi tagamise süsteemi olemasolu kohta. Kvaliteedistandardite kohta sõltumatute asutuste väljastatud tõendi nõude osas ei ole tuginemine lubatud ja vastav tõend peab taotlejal endal olema* (edaspidi Tingimus).

5.2. Tingimuse kohaselt peab taotlejal olema kvalifitseerumiseks tootmisprotsessis ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele või veel kõrgematele standarditele vastavad juhtimissüsteemid, mille tõenduseks on esitatud:

- 1) ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid või ISO 9001 ja ISO 14001 järgi

juhtimissüsteemidele esitatavate nõuetega võrreldes juhtimissüsteemidele veel kõrgemad nõuded esitava standardi sertifikaadid; või

2) sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus, et ettevõtte tootmisprotsessis on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid, mis vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele.

5.3. Hankija 14.04.2026 käskkirjaga nr 2-1/26/131 kvalifitseeriti Riigihankes kokku 12 taotlejat, sh Vaidlustaja.

Vaidlustajal oli põhjendatud alus arvata, et mitmetel isikutel, kelle Hankija 14.04.2026 taotlejana kvalifitseeris, puudusid ISO sertifikaadid, mis hõlmavad „tootmisprotsessi“ või sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitused, mille kohaselt isikute kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 tingimustele ning seda konkreetselt „tootmisprotsessis“. Eeltoodust tulenevalt palus Vaidlustaja 15.04.2026 teabenõudega Hankijale väljastada dokumendid, mille alusel Hankija kontrollis teabenõudes nimetatud 8 taotluse puhul, et taotlejal on tootmisprotsessis nõutud ISO sertifikaadid või nõutud ISO standardite tingimustele vastavust kinnitavad sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitused. Juhul, kui kontroll toimus mingi veebilehe vahendusel vmt, palus Vaidlustaja edastada asjakohase lingi.

5.4. 23.04.2026 käskkirjaga nr 2-1/26/144 tühistas Hankija oma 14.04.2026 käskkirja.

29.04.2026 Käskkirjaga kvalifitseeris Hankija Riigihankes 8 taotlejat.

29.04.2026 esitas Vaidlustaja uue teabenõude 3 taotleja, sh Ühistaotlejate kohta.

04.05.2026 kirjaga nr 6-3/26/1565-2 vastas Hankija Vaidlustaja 29.04.2026 päringule, viidates, et Eesti ettevõtete osas on võimalik sertifikaatide teavet kontrollida Eesti Kvaliteediühingu lehelt. Hankija põhjendas kirjas Ühistaotlejate kvalifitseerimist: *taotluse ja selgitustega esitatud dokumentide koosseisus nähtub, et taotleja enda kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaadi käsitusala ei hõlma tootmist, aga tootmisprotsess on tõendatud samaväärse dokumendiga ehk Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmissertifikaatide alusel.*

5.5. Hankija otsus Ühistaotlejate kvalifitseerimiseks on õigusvastane ja rikub Vaidlustaja õigusi, kuivõrd võimaldab Kolmandal isikul osaleda Riigihanke järgmises voorus (saada pakkumuse esitamisega seotud dokumendid ning esitada Vaidlustajaga konkureeriv pakkumus), kuigi Kolmas isik ei vasta Tingimusele.

5.6. RHS § 98 lg 5¹ järgi peab hankija jätma kvalifitseerimata isiku, kes ei vasta kehtestatud kvalifitseerimistingimustele. Tingimus, et Hankija ei kvalifitseeri isikut, kelle tehniline ja kutsealane pädevus ei vasta RHAD-i tingimustele, on sätestatud ka AD (üldosa) p-is 2.7.

5.7. Hankija 04.05.2026 põhjendustest tulenevalt on vaidlusväline, et Tingimust ei täida DEFREM OÜ. Samuti on vaidlusväline, et puudub sertifikaat või sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus, milles sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitaks, et Pärnu Graniit OÜ tootmisprotsessis on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastaks vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele.

5.8. Hankija ei saa pärast taotluste esitamist jätta arvestamata faktiliselt kehtivat Tingimust ega ka selle kohta kehtivat dokumendinõuet.

Tingimus on selge (taotlejal ehk ettevõtjal peab olema rakendatud tootmisprotsessis kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid, mis vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites kehtestatud nõuetele) ja dokumendinõue on samuti selge (esitada tuleb asjakohane sertifikaat või sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus, kus on kinnitatud juhtimissüsteemide vastavust vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardite nõuetele).

5.9. Eesti Kvaliteediühingu veebilehe päring kinnitab, et Pärnu Graniit OÜ-le ei ole antud ühtegi ISO sertifikaati ning DEFREM OÜ-le on antud ISO 9001 sertifikaat valdkondades „Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulгимүүк. Mootorsõidukite hooldus ja remont. Masinaehitus ja tööstusprojekteerimine ning ehitusliku insener-tehniline projekteerimine ja nõustamine“ ja ISO 14001 sertifikaat valdkondades „Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulгимүүк“.

5.10. ISO 9001 ja ISO 14001 alusel hinnatakse ettevõtte (organisatsiooni) juhtimissüsteeme, kas need vastavad standardites toodud nõuetele, ning sertifikaadi väljastamisega (mis Riigihankes võib olla asendatud sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitusega) kinnitatakse vastavust konkreetsetes ettevõtte tegevusvaldkondades.

Lisaks ettevõtte juhtimissüsteemide sertifitseerimisele (mis toimub ISO 9001 ja 14001 järgi) on võimalik ettevõtte tootmisohje sertifitseerimine. Tootmisohje sertifikaat tõendab, et mingis konkreetsetes tootmisprotsessis järgitakse mingit konkreetset tootmisprotsessi käsitlevat standardit. Hinnates vastavust konkreetset tootmisprotsessi käsitlevale standardile ei hinnata ettevõtte juhtimissüsteemide vastavust nendele nõuetele, mis tulenevad ISO-st 9001 (mille puhul hinnatakse ettevõtte kvaliteedijuhtimissüsteemi vastavust vastava standardi nõuetele) ja ISO-st 14001 (mille puhul hinnatakse ettevõtte keskkonnajuhtimissüsteemi vastavust vastava standardi nõuetele).

Tootmisohje sertifikaate väljastatakse nn 2+ tõendamissüsteemi puhul, kus tootmisohje sertifikaat tõendab „tootmises pideva nõuetekohase sisekontrolli olemasolu“ ning sertifikaat kinnitab, et „ehitustoote tootmine vastab õigusakti kohaselt hindamisele kuuluvatele nõuetele“. Betooniühingu andmetel väljastavad tootmisohje sertifikaate AS Teede Tehnokeskus, mille andmebaasi kohaselt ei ole Pärnu Graniit OÜ-l ühtegi kehtivat sertifikaati ning Tallinna Sertifitseerimisasutus, mille andmebaasi kohaselt on Pärnu Graniit OÜ-l kuus kehtivat sertifikaati, mis puudutavad konkreetseid tooteid.

5.11. Hankija ei ole põhjendanud, kuidas konkreetsete toodete tootmist puudutavate standardite järgimisest tuleneb, et Pärnu Graniit OÜ (kui ettevõtte) kvaliteedijuhtimissüsteem tootmisprotsessis vastab vähemalt ISO 9001 nõuetele. Tootestandardid ei ole samaväärsed standarditega ISO 9001 ja 14001, kuna tootestandardite kehtivate nõuete järgimise kontrollimisel ei kontrollita ettevõtte kvaliteedisüsteemi vastavust ISO 9001 nõuetele ega keskkonna-juhtimissüsteemi vastavust ISO 14001 nõuetele. Seega ükski tootmisohje sertifikaat ei ole eraldiseisvalt ega ka kogumis käsitletav „samaväärse“ dokumendina võrdluses ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadiga.

5.12. 21.05.2026 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.12.1. Hankija vastuse kohaselt tugines Hankija Ühistaotlejate kvalifitseerimisel mh Kolmanda isiku poolt *teabevahetuse kaudu antud selgitustele kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamise kohta* ning Pärnu Graniit OÜ *tootmisohje käsiraamatule*. Hankija vastusest ei nähtu, milline oli nende sisu ning millist kaalu need kvalifitseerimisotsuse tegemisel omasid. Arvestades Tingimuses sisalduvaid Hankijale kohustuslikke dokumendinõudeid (sertifikaat või sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus), ei ole tegemist dokumentidega, mis saaks olla aluseks Kolmanda isiku Tingimusele vastavaks tunnistamisel.

5.12.2. Tingimuse kohaselt peab taotlejal olema tootmisprotsessis rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastaks vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites või samaväärses dokumendis sätestatud tingimustele. Tingimus ei ole ebaselge ega tõlgendamist vajav. Olukorras kus Riigihanke põhiesemeks on eritellimusena erinevate betoonist punkrite valmistamine, on vastav nõue ka sisuliselt õigustatud.

5.12.3. Hankija on eiranud Tingimuse sisu puudutavalt tuginemise lubatavust. Pidades Ühistaotlejaid Tingimusele vastavaks, võttis Hankija arvesse nii DEFREM OÜ-le väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid (kuivõrd need *tõendasid kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi olemasolu organisatsiooni tasemel*) kui ka Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmisohje sertifikaadid ning tootmisohje käsiraamatu (kuivõrd need *tõendasid tootmisprotsessi kontrollitust, dokumenteeritust ning kvaliteedi- ja kontrollimenetluste rakendamist tootmises*).

5.12.4. Hankija on pidanud Pärnu Graniit OÜ-d isikuks, kes hakkab hankelepingu täitmise käigus tootma Riigihanke esemeks olevaid betoonist punkreid. Tingimuses on kirjas, et ISO 9001 ja ISO 14001 nõude täitmise tõendamise osas ei ole võimalik tugineda teisele isikule. Asjaolu, et tegemist on ühistaotlejatega, ei muuda ISO olemust arvestades ning seega seatud ISO nõude sisulist põhimõtet, et nõudele peab vastama isik, kes teeb seda tegevust, millega seoses on ISO nõue esitatud. Antud juhul on selleks tegevuseks sõnaselgelt „tootmisprotsess“ ehk tootmine.

Kuna Pärnu Graniit OÜ asub hankelepingu alusel tootma, peavad ISO nõuded olema täidetud Pärnu Graniit OÜ-l.

5.12.5. Halduskohus on asjas 3-18-11149 p-is 23 leidnud: *Kuivõrd ISO või OHSAS standardil põhinev sertifitseeritud juhtimise süsteem või ettevõttesisese kvalifitseeritud juhtimise süsteemi puhul ei ole tegemist vahendiga RHS § 103 lg 1 mõttes, vaid elementaarsel tasemel juhtimissüsteemiga, mis on vahetult seotud ettevõtjaga, kellele vastav standard on väljastatud, ei ole teise ettevõtja sertifikaadile tuginemine asjakohane. Kohtu hinnangul ei saa RHS § 103 lg 1 ja hanketeate osa III p 1.3 lg 4 mõttega olla kooskõlas pakkuja võimalus minna tehnilisele ja kutsealasele pädevusele esitatud nõudest (omada kindlat juhtimissüsteemi) mööda alltöövõtja rakendamise teel. See tooks kaasa ebavõrdse kohtlemise ja hanke läbipaistmatuse.*

5.12.6. Ei ole põhjendatud lugeda nõue, mille järgi peab olema ettevõttes konkreetses tegevuses rakendatud vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele vastavad kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid, ühistaotluse korral selle isiku puhul, kes asub vastavat tegevust, millega ISO sertifikaatide nõue on seotud, täidetuks tuginedes mingile teisele isikule.

ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid on nõutud „tootmisprotsessis“. Tähtsust ei oma see, et Tingimuses ei olnud nõutud, et sertifikaat peab olema konkreetselt betoonitoodete tootmisprotsessis vmt. DEFREM OÜ-l on ISO 14001 sertifikaat üksnes valdkonnas „Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulgimüük“, mis ei hõlma mistahes tootmisprotsessi.

5.12.7. ISO 9001 ja ISO 14001 sertifitseerimine toimub konkreetses tegevusvaldkonnades ning ühele tegevusvaldkonnale väljastatud sertifikaat ei tõenda, et ettevõtte kvaliteedi- ja juhtimissüsteemid vastavad ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele ka teistes tegevusvaldkonnades. Bureau Veritas Eesti OÜ selgitab ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidel märgitud sertifitseerimisulatust ehk kas sertifikaadil märgitud tegevusvaldkond on laiendatav kõigile ettevõtte võimalikele tegevusaladele järgmiselt: *Standardite ISO 9001 ja ISO 14001 järgsel sertifitseerimisel auditeeritakse ettevõtte poolt soovitud tegevusvaldkondi. Väljastatud sertifikaat kehtib ainult auditeeritud tegevusvaldkonna kohta ega laiene muudele ettevõtte tegevustele. Näiteks kui sertifikaat on väljastatud müügitegevusele, siis see ei kehti sama ettevõtte tootmisteggevusele.*

5.12.8. Pärnu Graniit OÜ-le on erinevatele ehitustoodetele (seinaelemendid, sillaelemendid, truupide nelikantelemendid, tugiseinaelemendid, varraselemendid, vundamendielemendid) väljastatud tootmisohje sertifikaadid.

Tootmisohje sertifikaat tõendab, et mingis konkreetses tootmisprotsessis järgitakse mingit konkreetses tootmisprotsessi käsitlevat standardit, mille puhul ei hinnata ettevõtte juhtimissüsteemide vastavust ISO 9001-st ja ISO 14001-st tulenevatele nõuetele. Sisuliselt

sama on kinnitanud ka Riigikohus lahendis 3-3-1-65-11 (p 30): *Poolte vahel ei ole vaidlust ISO 9001:2000 ja ISO 14001:2004 standardite põhimõttelise olemuse üle. Ka siis, kui lähtuda kassatsioonkaebuses toodud määratlusest, et vastavad sertifikaadid tõendavad, et "organisatsiooni tootmisprotsess on läbi selle juhtimise organiseeritud kvaliteetset tootmist võimaldaval viisil" (lk 6), tuleb tõdeda, et standardi vahetuks esemeks on ettevõtte tegevuse korraldus laiemalt, ennekõike ettevõttes rakendatavad kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise meetodid, kommunikatsioon ettevõtte siseselt ja suhetes klientidega, samuti keskkonna säästmise alane tegevus tervikuna, mitte tootmisprotsessi tehnilised üksikasjad (vrd II kd, tl 18; http://www.iso.org/iso/iso_9000_essentials; http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/management_and_leadership_standards/environmental_management/iso_14000_essentials.htm). Asjaolu, et ettevõtte juhtimine ja selle erinevad valdkonnad avaldavad muu hulgas mõju ka tootmisprotsessile, ei anna alust pidada juhtimisstandardeid kitsalt tootmisprotsessi reguleerivaks tehniliseks standardiks. Ulatuslikud nõuded pakkuja tegevusele, mis väljuvad hankelepingu täitmise raamidest, ei ole käsitatavad hangitava asja või teenuse omaduste ega tunnustena (vrd Euroopa Kohtu 4. detsembri 2003. a otsus asjas nr C-448/01: „Wienstrom“, p 66-68). Kuna ISO 9001:2000 ja ISO 14001:2004 standardite reguleerimisese on laiem kui tootmisprotsess, ei anna RHS § 32 lg 3 alust seada nende standardite järgimist hankedokumentides tehnilise kirjelduse tingimuseks.*

5.12.9. Vaidlustaja taotles 19.05.2026 päringus Bureau Veritas Eesti OÜ seisukohta, kas ettevõtte väljastatud tootmisohje sertifikaadid kinnitavad, et ettevõtte juhtimissüsteemid tootmisel vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardite nõuetele ning Bureau Veritas Eesti OÜ vastas: *Juhtimissüsteemide ISO 9001 ja ISO 14001 standardite järgsed sertifikaadid ei laiene toodetele. Ehitustoodete määruse 1504-CPR alusel tootmisohje standardid EN13225:2013 EN 14844:2006+A2:2011, EN 15258:2008, EN 15050:2007+A1:2012, EN 14992:2007+A1:2012 EN 14991:2007 ei ole võrdväärseid ISO 9001 ja ISO 14001 juhtimissüsteemi standarditega.*

Tootmisohje sertifikaatide alusel ei ole võimalik teha kindlaks, et tootmisega tegeleva ettevõtte kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid vastavad tootmistegevuses (tootmisprotsessis) ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele. Sisuliselt samal seisukohal on ka Hankija, kes ei ole leidnud, et Pärnu Graniit OÜ tootmisohje sertifikaadid asendaksid nõutavaid ISO sertifikaate.

5.12.10. Hankelepingu täitmisel on tootmine igal juhul mh Pärnu Graniit OÜ ülesanne. Isegi kui DEFREM OÜ osaleks samuti mingis osas „tootmises“ ning seega tuleks osa „tootmisprotsessist“ omistada DEFREM OÜ-le, jääb kindlasti tootjaks ka Pärnu Graniit OÜ. Pärnu Graniit OÜ-le ei ole ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaate väljastatud ning tootmisertifikaadid (ega ka tootmisohje muud dokumendid ning Kolmanda isiku selgitused) ei saa tõendada, et Pärnu Graniit OÜ kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele.

6. Hankija, **Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmistel põhjustel.

6.1. Kolmas isik esitas koos taotlusega DEFREM OÜ kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid.

Taotluse kontrollimisel tuvastas Hankija, et DEFREM OÜ ISO sertifikaatide käsitusala või tegevusulatus ei hõlmanud tootmisprotsessi nagu Tingimuses nõuti, mistõttu Hankija küsis Kolmandalt isikult täiendavaid selgitusi ja tõendusmaterjali tootmisprotsessi nõude täitmise kohta¹.

Vastuseks Hankija küsimusele selgitas Kolmas isik mh, et:

1) ISO 9001 ja ISO 14001 on organisatsiooni juhtimissüsteemi standardid;

¹ Sõnumi ID:1080012.

2) ISO sertifikaadi käsitusala ei tähenda, et juhtimissüsteem oleks rakendatav üksnes sertifikaadil nimetatud tegevusalades;

3) Pärnu Graniit OÜ tootmisprotsessis rakendatakse tootmisohje süsteemi ja tootmisstandardeid, mis tagavad tootmisprotsessi kontrollitavuse ja dokumenteeritavuse.

Lisaks esitas Kolmas isik Pärnu Graniit OÜ tootmisohje käsiraamatu, milles viidatakse tehase tootmisohje sertifikaatidele (nr 1504-CPR-0616). Sertifikaatidega on kinnitatud tehase tootmisohje esmase ülevaatusel läbimine ning süsteemi järjepidev järelevalve ja hindamine teavitatud asutuse poolt.

Hankija hindas esitatud dokumente ja selgitusi kogumis ning leidis, et Kolmas isik vastab Tingimusele.

6.2. Vaidlustaja väide, et Pärnu Graniit OÜ tootmisohje sertifikaadid ei ole ISO 9001 ja ISO 14001 standarditega samaväärsed dokumendid ning seetõttu ei olnud Tingimus täidetud, ei ole põhjendatud. Hankija ei käsitlenud Pärnu Graniit OÜ tootmisohje sertifikaate ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidega identsete või neid täielikult asendavate dokumentidena.

Hankija hinnang tugines Ühistaotlejate esitatud dokumentidele ja selgitustele, sealhulgas:

1) DEFREM OÜ ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidele;

2) teabevahetuse kaudu antud selgitustele kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamise kohta;

3) Pärnu Graniit OÜ tootmist tõendavate sertifikaatide olemasolule ja tootmisohje käsiraamatule.

DEFREM OÜ esitatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid tõendasid kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi olemasolu organisatsiooni tasandil. Pärnu Graniit OÜ sertifikaadid ning tootmisohje käsiraamat tõendasid Hankija hinnangul tootmisprotsessi kontrollitust, dokumenteeritust ning kvaliteedi- ja kontrollimenetluste rakendamist tootmises.

Kogumis tõendasid DEFREM OÜ kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaadid ning Pärnu Graniit OÜ tootmisohje sertifikaadid ja tootmisohje dokumentatsioon Tingimuses nõutud tootmisprotsessis rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi olemasolu.

6.3. Kuna Tingimus ei sätestanud kohustust täita nõuet üheainsa sertifikaadiga ega nõudnud ISO sertifikaadi käsitusalas sõnaselget viidet betoonloodete tootmisele, puudus alus eeldada, et tootmisprotsessi nõuet saab tõendada üksnes konkreetset tootmistegevust hõlmava ISO sertifikaadiga. Kui Hankija soovinuks nõuda kitsalt konkreetset valdkonda katvat sertifitseerimist, olnuks vajalik see RHAD-is sõnaselgelt sätestada, kuid antud juhul piirangud puudusid.

Eeltoodust tulenevalt leidis Hankija, et Ühistaotlejate esitatud dokumendid ja selgitused kogumis tõendasid kvalifitseerimise tingimustele vastavust. Seetõttu puudus alus jätta Kolmas isik RHS § 98 lg 5¹ alusel kvalifitseerimata.

6.4. 26.05.2026 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.4.1. Vaidlustaja seisukoht, et iga ühistaotleja peab individuaalselt vastama ISO-standardite nõuetele, ei ole põhjendatud. RHAD ei sätestanud, et ühistaotlejate puhul peab iga taotleja individuaalselt vastama ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatide nõudele või et sertifikaadi käsitusala peab hõlmama konkreetset tegevusvaldkonda või tootmisliiki. Hankija hindas Ühistaotlejate kvalifikatsiooni vastavalt RHS § 103 lg-le 4 tervikuna, arvestades ühistaotluse koosseisus esitatud tõendeid ning kontrollides Ühistaotlejate kvalifikatsiooni kogumis.

6.4.2. Tootmisohje süsteemi suhtes toimub sõltumatu asutuse poolt regulaarne hindamine ja järelevalve, mistõttu oli Hankijal põhjendatud alus arvestada nimetatud dokumente sisulise vastavuse hindamisel.

6.4.3. Kuna RHAD ei näinud ette, et iga ühistaotleja peab individuaalselt tõendama vastavust

ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele, siis leidis Hankija esitatud dokumente ja selgitusi kogumis hinnates, et Ühistaotlejad vastavad Tingimusele.

7. Kolmas isik, **ühistaotlejad DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmistel põhjustel.

7.1. Tingimuse kohaselt peab pakkujal olema ettevõttes rakendatud ja tõendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standarditele või nendega samaväärsetele nõuetele.

ISO 9001 ja ISO 14001 on üldised standardid. ISO 9001 standardis on kirjas, et kõik selle nõuded on üldised ning mõeldud kohaldamiseks igale organisatsioonile sõltumata selle tüübist, suuruselt või pakutavatest toodetest ja teenustest. ISO 14001 on samuti üldine, kuna selle ulatuses on sätestatud, et standardi juhised on kohaldatavad igale organisatsioonile olenemata selle suuruselt, liigist või tegevuse iseloomust. Need standardid ei ole seotud ühegi konkreetse majandusharu ega tehnilise lahendusega, vaid kehtestavad universaalse juhtimisraamistiku, mida saab rakendada mis tahes organisatsioonis.

7.2. Kolmas isik vastab Tingimusele, kuna DEFREM OÜ-s on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteeme, mis vastavad ISO 9001 ja ISO 14001 standarditele.

DEFREM OÜ omab kehtivaid sertifikaate kvaliteedijuhtimises (ISO 9001) ja keskkonnajuhtimises (ISO 14001). Täiendavalt on vastavus Tingimusele tõendatud samaväärse dokumendiga, s.o Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmisertifikaatidega.

7.3. Tootmise kvaliteedi ja vastavuse tagamine on täiendavalt reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 305/2011 (ehitustoodete määrus, edaspidi CPR). CPR kehtestab ehitustoodete turustamise ühtlustatud tingimused ning näeb ette toimivuse püsivuse hindamise ja tõendamise süsteemid, mis hõlmavad tootmisohjet (ingl *Factory Production Control, FPC*). FPC on CPR artikli 2 p-i 26 kohaselt tootja dokumenteeritud alaline ja tootmissisene kontroll, mis tagab toodete vastavuse deklareeritud toimivusnäitajatele. Tootja peab rakendama tootmisohjet ning sõltuvalt süsteemist teostab teavitatud asutus tehase ja tootmisohjepunkti esmase inspekteerimise ning järelevalve (CPR V lisa pu-id 1.1–1.5). Samuti kohaldatakse asjakohaseid toote- ja tehnilisi standardeid, sh EN 14991:2007 (valmis betoonitoodete alused) ning EVS-EN 13225:2013 (monteeritavad betoonitooted), mis sätestavad konkreetsed kvaliteedi- ja kontrollinõuded tootmisprotsessile ning nõuavad FPC süsteemi olemasolu. Seega tagavad CPR ja harmoneeritud standardid tootmise sisulise kvaliteedi, samas kui ISO 9001 ja ISO 14001 tagavad organisatsiooni üldise juhtimissuutlikkuse, s.o tegevuse süsteemsuse, kontrollituse ja pideva parendamise. Need kaks tasandit täiendavad teineteist: ISO standardid loovad juhtimisraamistiku, CPR standardid kehtestavad konkreetsed tooteohutuse ja kvaliteedinõuded.

7.4. Pärnu Graniit OÜ-le on väljastatud tootmisohje sertifikaadid, mis kinnitavad, et ettevõtte tootmisprotsess vastab CPR-ile ning asjakohaste harmoneeritud standardite nõuetele. Pärnu Graniit OÜ-le on väljastatud tootmisohje sertifikaadid järgmiste ehitustoodete osas:

- (i) seinaelemendid, standardi EN 14992:2007+A1:2012 alusel;
- (ii) sillaelemendid, standardi EN 15050:2007+A1:2012 alusel;
- (iii) truupeide nelikantelemendid, standardi EN 14844:2006+A2:2011 alusel;
- (iv) tugiseinaelemendid, standardi EN 15258:2008 alusel; (v) vundamendielemendid, standardi EN 14991:2007 alusel;
- (vi) varraselemendid, standardi EN 13225:2013 alusel.

Kõik nimetatud sertifikaadid tõendavad, et tehase tootmisohje on hinnatud vastavaks kehtivatele nõuetele.

7.5. RHS § 103 lg 4 kohaselt võivad ühispakkujad ja ühistaotlejad oma majandusliku ja

8 (16)

finantsseisundi ning tehnilise ja kutsealase pädevuse tõendamisel tugineda teiste ühispakkujate või ühistaotlejate vahenditele RHS § 103 lg-tes 1–3 ja 7 sätestatud tingimustel. RHAD-is ei ole ette nähtud, et iga ühistaotleja peaks eraldi vastama Tingimusele, mistõttu piisab sellest, kui nõude on täitnud vähemalt üks ühistaotluse esitanud isik.

Eeltoodud järeldust ei muuda ka Tingimuse lause: *Kvaliteedistandardi kohta sõltumatute asutuste väljastatud tõendi nõude osas ei ole tuginemine lubatud ja vastav tõend peab olema taotlejal endal*. See piirang välistab tuginemise ettevõttele, kes ei ole üks ühistaotlejatest. Ühistaotlejaid käsitletakse ühe taotlejana, mistõttu võib vastav kvaliteedistandard olla olemas vaid ühel ühistaotlejatest.

7.6. Tingimuse kohaselt pidi taotlejal olema tootmisprotsessis rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites või samaväärses dokumendis sätestatud tingimustele. DEFREM OÜ täidab selle tingimuse järgmistel põhjustel:

1) käsitlus, mille kohaselt DEFREM OÜ ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid ei hõlma tootmisprotsessi, ei ole kooskõlas nende standardite olemuse ega rakendusloogikaga. ISO 9001 ja ISO 14001 on juhtimissüsteemi universaalsed standardid, mis rakenduvad organisatsiooni kõikidele tegevustele ja protsessidele, sh tootmisele. Need standardid ei sertifitseeri üksikuid tegevusi eraldiseisvalt, vaid juhtimissüsteemi tervikuna;

2) DEFREM OÜ ISO 9001 sertifikaadi käsitlusalas on mh nimetatud masinaehitus ja tööstusprojekteerimine, mis oma olemuselt hõlmavad tootmistegevust ja sellega lahutamatu seotud protsesse. Lisaks tuleb arvestada, et sertifikaadi ulatuses tuuakse välja eeskätt ettevõtte põhitegevusalad ning see ei tähenda, et juhtimissüsteem ei laieneks ka teistele tegevustele. Juhtimissüsteemi standardite loogika kohaselt kehtivad samad kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise põhimõtted kogu organisatsiooni tegevuses (sh tootmises). Seda isegi siis, kui see ei ole sertifikaadil sõnaselgelt eraldi nimetatud;

3) ISO standardid kinnitavad juhtimissuutlikkust. ISO standardite olemasolu kvalifitseerimistingimuseks ei tähenda nende rakendamist konkreetse hanke täitmisel eraldiseisva mehhanismina, vaid kinnitab pakkuja suutlikkust juhtida oma tegevust süsteemselt. ISO 9001 ega ISO 14001 ei reguleeri konkreetseid tootmisviise ega toote tehnilisi omadusi, vaid kehtestab raamistikku, mille kaudu tagatakse protsesside kontrollitus, jälgitavus ja pidev parendamine. Konkreetsete toodete kvaliteedinõuded ja kontrollikriteeriumid tulenevad eelkõige hankija seatud tingimustest ning asjakohastest tehnilistest standarditest.

7.7. Isegi kui nõustuda seisukohaga, et DEFREM OÜ-l olemasolevad ISO sertifikaadid ei hõlma otseselt tootmisprotsessi (millega Kolmas isik ei nõustu), on Tingimus ikkagi täidetud Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmissertifikaatide alusel. Pärnu Graniit OÜ-le on väljastatud kuus tootmisohje sertifikaati. Need tootmissertifikaadid on samaväärsed dokumendid Tingimuse tähenduses ning kinnitavad, et tootmisprotsessis on rakendatud nõuetele vastavad kvaliteedijuhtimise meetmed. Vaidlustaja väide, et tootmissertifikaadid ei ole samaväärsed ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidega, on põhjendamatu. Tingimuse sõnastus lubab esitada samaväärse dokumendi, mis tõendab kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamist. Samaväärsuse hindamisel tuleb lähtuda eesmärgipärasest tõlgendamisest: Hankija soovis veenduda, et pakkujal on süstemaatiline kvaliteedikontroll. Pärnu Graniit OÜ tootmissertifikaadid täidavad seda eesmärki, kuna CPR-põhine tootmisohje hõlmab dokumenteeritud kvaliteedijuhtimist, sisekontrolli ja pidevat järelevalvet.

7.8. Eeltoodust tulenevalt vastab Kolmas isik Tingimusele, mille kohaselt peab tootmisprotsessis olema rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 tasemel. Nõue on täidetud nii formaalselt (sertifikaatide olemasolu) kui ka sisuliselt (juhtimissüsteemide tegelik rakendamine koos tootmist reguleerivate eristandardite ja õigusaktidega). Kuna Pärnu Graniit OÜ-le on väljastatud tootmissertifikaadid, mis kinnitavad tootmisprotsessi vastavust asjakohastele standarditele, on Tingimus igal juhul

täidetud ka siis, kui DEFREM OÜ ISO sertifikaatide kohaldatavust tootmisele peaks kitsendavalt tõlgendama.

7.9. Riigikohus on korduvalt rõhutanud, et hanketeates esitatud tingimusi ei saa tõlgendada hankemenetluses osalejaid kahjustaval moel ning tingimustest ei saa tuletada nõudeid või piiranguid, mida otseselt hanketeates sätestatud ei ole (RKHKo 3-3-1-5-08 p-d 9-10).

7.10. Vaidlustaja seisukoha järgimine tähendaks Tingimuse tagantjärele kitsendamist ja RHAD-is sätestamata lisapiirangu kohaldamist. Hankija on järginud uurimispõhimõtet ja hinnanud kvalifikatsiooni sisuliselt.

7.11. RHS § 185 lg 1 kohaselt võib pakkuja vaidlustada hankija tegevuse üksnes juhul, kui hankija seaduse rikkumine rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid. Seega ei piisa vaidlustuse esitamiseks sellest, et Vaidlustaja ei soovi konkureerida teise kvalifitseeritud ettevõtjaga.

7.12. Kvalifitseeritud pakkujad konkureerivad omavahel alles n-ö järgmises voorus. Vaidlustaja ei ole näidanud, et Kolmanda isiku kvalifitseerimine välistaks Vaidlustaja osalemise edasises hankemenetluses, piiraks tema võimalust esitada pakkumus, piiraks võimalust osutada edukaks pakkujaks või asetaks ta võrreldes Kolmanda isikuga ebavõrdsesse olukorda. Vaidlustaja õigusi saaks rikkuda vaid see, kui Hankija jätkaks ebaõigesti kvalifitseerimata Vaidlustaja enda.

7.13. Riigihanke üldpõhimõtete kohaselt peab hankija tegutsema läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt, kohtlema ettevõtjaid võrdselt ning tagama konkurentsi efektiivse ärakasutamise (RHS § 3). Kolmanda isiku osalemine järgmises voorus suurendab konkurentsi ning vastab konkrentsi põhise läbirääkimistega hankemenetluse loogikale..

7.14. 26.05.2026 esitas Kolmas isik täiendavad seisukohad.

7.14.1. ISO 9001 ja ISO 14001 on organisatsiooni üldised juhtimissüsteemi standardid, mis ei reguleeri otseselt tootmist ega toote kvaliteeti, kuid mille rakendamisel on mõju kõigis äriühingu tegevussfäärides. Need standardid kehtestavad universaalse juhtimisraamistiku, mida saab rakendada mis tahes organisatsioonis sõltumata selle tüübist, suurusest või pakutavatest toodetest ja teenustest. Riigikohtu halduskolleegium on lahendis 3-3-1-65-11 (p 30) kinnitanud, et ISO standardite puhul tuleb tõdeda, et standardi vahetuks esemeks on ettevõtte tegevuse korraldus laiemalt, ennekõike ettevõttes rakendatavad kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise meetodid, kommunikatsioon ettevõtte siseselt ja suhetes klientidega, samuti keskkonna säästmise alane tegevus tervikuna, mitte tootmisprotsessi tehnilised üksikasjad. See tähendab, et ISO sertifikaadi omamine kinnitab ettevõtte juhtimissüsteemi kvaliteeti, mis hõlmab ja mõjutab ka tootmisprotsessi, kuid ISO sertifikaadi väljastamise eelduseks ei ole konkreetselt tootmisprotsessi tehniline audit. Riigikohus samuti rõhutas: *asjaolu, et ettevõtte juhtimine ja selle erinevad valdkonnad avaldavad muu hulgas mõju ka tootmisprotsessile, ei anna alust pidada juhtimisstandardeid kitsalt tootmisprotsessi reguleerivaks tehniliseks standardiks.* Seega on Riigikohtu praktikaga vastuolus Vaidlustaja käsitus, mille kohaselt ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid justkui ei hõlmakski tootmisprotsessi või et nende kehtivus sõltuks tootmisprotsessi konkreetsest auditeerimisest. Riigikohtu lahendi valguses tähendab see, et taotlejal peab olema organisatsioonitasandi juhtimissüsteem, mille põhimõtteid ja protsesse rakendatakse ka tootmisprotsessis, mitte seda, et ISO sertifikaat peaks olema väljastatud konkreetselt ja üksnes tootmisprotsessile.

7.14.2. Kuna RHAD-is ei ole ette nähtud, et iga ühistaoitleja peab eraldi vastama Tingimuses sätestatud nõudele, piisab sellest, kui nõude on täitnud vähemalt üks ühistaoitluse esitanud isik.

7.14.3. DEFREM OÜ-l on kehtivad sertifikaadid nii kvaliteedijuhtimises (ISO 9001) kui ka keskkonnajuhtimises (ISO 14001), mis kinnitavad, et ettevõttes on rakendatud süstemaatiline kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise süsteem. ISO standardid on universaalsed ning kohaldatavad igale organisatsioonile sõltumata selle tüübist, suurusest või tegevusvaldkonnast. Vaidlustaja viide DEFREM OÜ ISO 14001 sertifikaadi tegevusvaldkonnale (mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulkimüük) ei ole asjakohane, sest ISO 9001 ja ISO 14001 on organisatsiooni juhtimissüsteemi standardid, mis kehtestavad universaalse juhtimisraamistiku. Sertifikaadi ulatus näitab, millises valdkonnas on juhtimissüsteem sertifitseeritud, kuid juhtimissüsteemi põhimõtted ja protsessid on rakendatavad kogu organisatsioonis.

7.14.4. Pärnu Graniit OÜ-le on väljastatud tootmisohje sertifikaadid, mis kinnitavad, et ettevõtte tootmisprotsess vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 305/2011 (CPR) ning asjakohaste harmoneeritud standardite nõuetele. Tootmisohje sertifikaadid tõendavad tootmisprotsessi kontrollitust, dokumenteeritust ning kvaliteedijuhtimise rakendamist tootmises. CPR-põhine tootmisohje hõlmab dokumenteeritud kvaliteedijuhtimist, sisekontrolli ja pidevat järelevalvet. Vaidlustaja viitab küll Bureau Veritas Eesti OÜ seisukohale, mille kohaselt CPR-põhised tootmisohje standardid ei ole võrdväärsed ISO 9001 ja ISO 14001 standarditega, kuid see ei ole antud juhul asjakohane järgmistel põhjustel:

1) Tingimuse alternatiiv II ei nõua ISO sertifikaatidega võrdväärsust, vaid võimaldab esitada sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija samaväärse dokumendi selle kohta, et taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem. See nõue on täidetud;

2) Bureau Veritas Eesti OÜ seisukoht käsitleb standardite üldist võrdväärsust abstraktsel tasandil, mitte aga konkreetset Tingimust ega Riigihanke asjaolusid. Selline üldine seisukoht standardite omavahelise võrdväärsuse kohta ei asenda konkreetse Tingimuse tõlgendamist, mis peab lähtuma RHAD-i nõuetest ja Hankija seatud eesmärgist;

3) Vaidlustaja küsimus Bureau Veritas Eesti OÜ-le oli suunatud ja tugines Vaidlustaja antud eelnevale infole.

7.14.5. Kolmas isik vastab Tingimustele, sest:

1) DEFREM OÜ-le on väljastatud nõutud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid;

2) DEFREM OÜ-le väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatide puhul on tegemist akrediteeritud sertifitseerija poolt väljastatud tõenditega kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamise kohta ettevõttes (Tingimuse alternatiiv II);

3) isegi kui eitada kahte eelnevat (millega Kolmas isik ei nõustu), vastab Tingimusele Pärnu Graniit OÜ, kelle tootmisohje sertifikaadid tõendavad CPR-põhise kvaliteedijuhtimissüsteemi rakendamist ning on väljastatud akrediteeritud sertifitseerija poolt (Tingimuse alternatiiv II);

4) Kolmas isik on tõendanud Hankija nõutud suutlikkust Riigihankes edukaks osutamisel hankelepingut täita. Olukorras, kus ühel ühistaoitlejal on kehtivad ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid (DEFREM OÜ), teisel ühistaoitlejal on akrediteeritud sertifitseerija poolt väljastatud tootmisohje sertifikaadid ning dokumenteeritud juhtimissüsteem (Pärnu Graniit OÜ), ning Ühistaoitlejad on juba varem edukalt tootnud, tarninud ja paigaldanud samale hankijale käesoleva hanke esemeks olevaid tooteid, on suutlikkus hankelepingut täita objektiivselt tõendatud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Tingimuse (vt käesoleva otsuse p 5.1) sõnastusest nähtub, et Tingimusele vastamiseks pidi taotlejal olema tootmisprotsessis rakendatud vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 nõuetele vastavad juhtimissüsteemid, mille tõenduseks tuli esitada:

1) ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid;

2) eelnimetatud sertifikaatide puudumisel sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus, et ettevõtte tootmisprotsessis on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemid, mis vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele.

9. Menetlusosalised ei vaidle, et DEFREM OÜ ja Pärnu Graniit OÜ on ühistootlejad. RHS § 103 lg 4 kohaselt võivad ühistootlejad oma majandusliku ja finantsseisundi ning tehnilise ja kutsealase pädevuse tõendamiseks tugineda teiste ühistootlejate vahenditele vastavalt § 103 lg-des 1-3 ja 7 sätestatud tingimustele. Vaidlustuskomisjon nõustub Kolmanda isikuga, et Tingimuse viimane lause - *Kvaliteedistandardi kohta sõltumatute asutuste väljastatud tõendi nõude osas ei ole tuginemine lubatud ja vastav tõend peab olema taotlejal endal* - välistab Tingimusele vastavuse osas küll tuginemise ettevõttele (nt alltöövõtjale), kes ei ole üks ühistootlejatest, kuid seda ei saa tõlgendada nõudena, et Tingimusele peaksid vastama individuaalselt kõik ühistootlejad. Vaidlustuskomisjon leiab, et tulenevalt RHS § 103 lg-st 4 on Tingimus ühistootlejate puhul täidetud, kui selle vastab kas või üks ühistootleja.

10. Ühistootlejate taotluses esitati Tingimusele vastavuse tõendamiseks DEFREM OÜ juhtimissüsteemi sertifikaat, mis tõendab, et DEFREM OÜ kvaliteedijuhtimissüsteem vastab standardile ISO 9001:2015 sertifitseeritud tegevusvaldkondades „Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulгимүүк. Mootorsõidukite hooldus ja remont. Masinaehitus ja tööstusprojekteerimine ning ehitusliku insener-tehniline projekteerimine ja nõustamine“ ning juhtimissüsteemi sertifikaat, mis tõendab, et DEFREM OÜ keskkonnajuhtimissüsteem vastab standardile ISO14001:2015 sertifitseeritud tegevusvaldkondades „Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulгимүүк“.

16.04.2026² pöördus Hankija Ühistootlejate poole päringuga esitatud ISO sertifikaatide kohta. Hankija leidis kokkuvõtlikult, et kui Tingimuse kohaselt pidi taotlejal olema tootmisprotsessis rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastaks vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 sätestatud tingimustele, siis Ühistootlejate esitatud ISO 9001 ja 14001 sertifikaatide käsitusala ei ole tootmine.

22.04.2026 vastasid Ühistootlejad Hankijale, selgitades mh:

1) ISO ei ole võimalik rakendada osaliselt vaid ühes protsessis, näiteks tootmises. Kui on ISO siis on see rakendatud läbivalt kõikides protsessides;

2) mootorsõidukite hooldus ja remont on sisuliselt tootmine ja kohati palju keerulisem kui seda on betoontoodete valmistamine;

3) ISO sertifikaadile pannakse ettevõtte põhitegevusalad, mitte kõik tegevusalad, mis omakorda ei tähenda, et see ei oleks rakendatud või rakendatav muudes tegevusalades sh. betoontoodete valmistamine.

Täiendavalt lisasid Ühistootlejad vastusele Pärnu Graniit OÜ tootmisohje käsiraamatu, selgitades, et see on pakkuja³ poolt rakendatud ning baseerub Euroopa Liidu määrusele nr 305/21, mis kehtestab konkreetsed tootmise kvaliteedi ja kontrollinõuded, mis on vajalikud CE märgistuseks.

11. 29.04.2026 antud Käskkirjaga kvalifitseeris Hankija mh Ühistootlejad. Käskkirjas otsuse põhjendusi toodud ei ole.

Käskkirja preambuli kohaselt on otsused tehtud hankekomisjoni poolt riigihangete registris 24.04.2026 allkirjastatud protokoll (edaspidi Protokoll) alusel.

24.04.2026 riigihangete registri vormil koostatud Kvalifitseerimise otsusega (Protokoll) on Ühistootlejad mõlemas Riigihanke osas kvalifitseeritud märkusega *Kvalifitseerida tõendite alusel*. Protokollis Lisas 12, mis käsitleb Ühistootlejate kvalifitseerimist on seoses vastavusega

² Sõnumi ID 1080012.

³ Kolmas isik ilmselgelt eksib, kuna pakumusi Riigihankes esitatud pole. Tooteohje käsiraamatut rakendab Pärnu Graniit OÜ kui üks ühistootlejatest.

kvalifitseerimise tingimusele *Kvaliteedistandardi kohta sõltumatute asutuste väljastatud tõendid* (Tingimus) mõlema Riigihanke osa puhul märgitud: *Vastab tõendite alusel.*

Seega puuduvad nii Käskkirjas kui ja Protokolli Lisas 12 sisulised põhjendused selle kohta, milliseid asjaolusid arvestades leidis Hankija, et Ühistaotlejad Tingimusele vastavad või kuidas moodustus see kogum, mida Hankija rõhutab ja mis täitis Tingimuse.

12. Vastuseks Vaidlustaja 29.04.2026 teabepäringule on Hankija 04.05.2026 kirjaga nr 6-3/26/1565-2 põhjendanud mh ka Ühistaotlejate kvalifitseerimist järgmiselt:

Hankija viis taotluste kontrollimisel läbi sisulise kontrolli, sh küsis täiendavaid selgitusi ning on põhjendanud alljärgnevate taotlejate kvalifitseerimist järgmiselt⁴:

[---]

2. Ühistaotlejad DEFREM OÜ (16141725) ja Pärnu Graniit OÜ (12125988) – taotluse ja selgitustega esitatud dokumentide koosseisus nähtub, et taotleja enda kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaadi käsitusala ei hõlma tootmist, aga tootmisprotsess on tõendatud samaväärse dokumendiga ehk Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmissertifikaatide alusel.

[---].

Taotluste koosseisus olevate tõendite, hankija läbi viidud sisulise kontrolli ja selgituspäringute alusel on hankija nimetatud taotlejad kvalifitseerinud, kuna nad vastavad kvalifitseerimistingimustes esitatud nõuetele.

Eeltoodud kirjast, mis on koostatud võrdlemisi väikese ajavahega Ühistaotlejate kvalifitseerimisest ning sisaldab seetõttu ilmselt Hankija adekvaatseid põhjendusi, nähtub, et Hankija oli Ühistaotlejate kvalifitseerimise otsuse tegemisel seisukohal, et:

1) taotlusele lisatud DEFREM OÜ kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi sertifikaatide käsitusala ei hõlma tootmist;

2) tootmisprotsess on tõendatud samaväärse dokumendiga ehk Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmissertifikaatide alusel.

13. Lähtuvalt Hankija 04.05.2026 kirjas saab vaidlustuskomisjon aru, et Hankija ei ole Ühistaotlejate vastavuse kontrollimisel Tingimusele leidnud, et vastavust tõendaksid DEFREM OÜ-le väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid. See on kooskõlas ka Hankija praktikaga Riigihankes kvalifitseerimisotsuste tegemisel, kuna Protokollist ilmneb, et mitme taotleja puhul on Tingimusele mittevastavuse ning sellega ka taotleja kvalifitseerimata jätmise põhjendusena toodud, et Hankija hinnangul ei nähtu taotleja esitanud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidest, et kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem oleks rakendatud tootmisprotsessis. Tuginedes eeltoodule leiab vaidlustuskomisjon, et Hankija vastuses vaidlustusele esitatud väited selle kohta, et Hankija arvestas Ühistaotlejate kvalifitseerimise otsuse tegemisel mh DEFREM OÜ ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaate ja teabevahetuse kaudu (s.o sõnum ID 1080012) antud selgitusi kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamise kohta (mis põhjendasid, miks peaks Hankija neid sertifikaate Tingimusele vastavuse tõendina arvestama) ning et (Hankija hinnangul) DEFREM OÜ esitatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid tõendasid kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi olemasolu organisatsiooni tasandil, ei vasta tõele ning tegemist on hiljem välja mõeldud põhjendustega.

14. Isegi, kui Hankija oleks leidnud, et Ühistaotlejate vastavust Tingimusele kinnitavad ka DEFREM OÜ-le väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid, on vaidlustuskomisjon seisukohal, et need ei tõenda Tingimusele vastavust.

ISO 9001 ja ISO 14001 sertifitseerimine toimub konkreetsetes tegevusvaldkondades (ka sertifikaadi tegevusulatus, inglise k *scope of certification*). 19.05.2026 kirjas on Bureau Veritas Eesti OÜ (üks tunnustatumaid Eesti ettevõtteid sertifitseerimise valdkonnas, kelle

⁴ Vaidlustuskomisjon märgib, et riigihangete registrist ei ole vaidlustuskomisjonile kättesaadav (või leitav) dokument, mis alljärgnevaid põhjendusi sisaldaks.

valdkondlikus pädevuses pole vaidlustuskomisjonil alust kahelda), vastuseks Vaidlustaja küsimusele selgitanud: *Standardite ISO 9001 ja ISO 14001 järgsel sertifitseerimisel auditeeritakse ettevõtte poolt soovitud tegevusvaldkondi. Väljastatud sertifikaat kehtib ainult auditeeritud tegevusvaldkonna kohta ega laiene muudele ettevõtte tegevustele. Näiteks kui sertifikaat on väljastatud müügitgevusele, siis see ei kehti sama ettevõtte tootmistgevusele.* Juhul, kui oleks õige Kolmanda isiku väide nagu ei omaks mingit tähtsust see, millised on sertifitseeritud tegevusvaldkonnad, jääks arusaamatuks, millisel eesmärgil on kõikidele väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidele kantud *sertifitseeritud tegevusvaldkonnad*, mis on erinevate tegevusaladega ettevõtjate puhul äärmiselt erinevad.

15. Vaidlustuskomisjon märgib, et isegi kui arvestada Ühistaotlejate 22.04.2026 selgituses esitatud väidet, et *Mootorsõidukite hooldus ja remont on sisuliselt tootmine ja kohati palju keerulisem, kui seda on betoontoodete valmistamine* (selgitus käib ilmselt DEFREM OÜ ISO 9001 sertifikaadi kohta, vt käesoleva otsuse p 10), siis DEFREM OÜ ISO 14001 sertifikaadi kohta, millel on sertifitseeritud tegevusvaldkondadeks „Mootorsõidukite osade ja lisaseadmete hulgimüük“, ei ole Ühistaotlejad isegi väitnud, et see laieneks tootmistgevusele.

16. Kokkuvõttes on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Ühistaotlejate taotlusele lisatud DEFREM OÜ-le väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaadid ei tõenda vastavust Tingimusele ning Hankija on jätnud need Ühistaotlejate kvalifikatsiooni Tingimusele vastavuse kontrollimise põhjendatult arvestamata. Juhul, kui Hankija aga Ühistaotlejate kvalifikatsiooni kontrollimisel DEFREM OÜ ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidega siiski arvestas, nagu on väidetud Hankija vastuses vaidlustusele, on ta kohelnud taotlejaid ebavõrdselt, mis on vastuolus RHS § 3 p-iga 2 (vt käesoleva otsuse p 13).

17. Hankija ja Kolmas isik on seisukohal, et Ühistaotlejate vastavus tingimusele tõendavad Pärnu Graniit OÜ tootmisohje käsiraamat ning Tallinna Sertifitseerimisasutuse poolt väljastatud tootmisohje sertifikaadid.

Kuna puudub vaidlus, et ühistaotleja Pärnu Graniit OÜ-le ei ole väljastatud ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaate, siis Tingimuse sõnastusest lähtuvalt tuleb vaidlustuskomisjonil tuvastada üksnes see, kas Pärnu Graniit OÜ tootmisohje käsiraamat ja tootmisohje sertifikaadid on *sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus selle kohta, et taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele.*

17.1. Puudub vaidlus, et Pärnu Graniit OÜ-l on kehtivad tootmisohje sertifikaadid järgmistele toodetele: tugiseinaelemendid, sillaelemendid, vundamendielemendid, varraselemendid, seinaelemendid, trupide nelikantelemendid. Riigihangete registrist ei nähtu, et Ühistaotlejad oleksid neid dokumente Hankijale esitanud, kuid kahtlemata oli Hankijal võimalus nende olemasoluga tutvuda Tallinna Sertifitseerimisasutuse veebilehe Sertifikaatide registri kaudu: <https://talsert.ee/sertifikaadid/>. Kolmas isik esitas eelnimetatud (Tallinna Sertifitseerimisasutuse poolt väljastatud) tootmisohje sertifikaadid vaidlustusmenetluses (vt ka käesoleva otsuse p 7.4).

17.2. Vastuses vaidlustusele on Kolmas isik ise selgitanud, et Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmisohje sertifikaadid kinnitavad, et ettevõtja tootmisprotsess vastab CPR-ile, CPR ja harmoneeritud standardid tagavad tootmise sisulise kvaliteedi, samas kui ISO 9001 ja ISO 14001 tagavad organisatsiooni üldise juhtimissuutlikkuse, s.o tegevuse süsteemsuse, kontrollituse ja pideva parendamise. Need kaks tasandit täiendavad teineteist: ISO standardid loovad juhtimisraamistiku, CPR standardid kehtestavad konkreetsed tooteohutuse ja kvaliteedinõuded.

Seega nähtub juba üksnes Kolmanda isiku enda seisukohtadest, et tootmisohje sertifikaadid ei ole ISO 9001 ja ISO 14001 sertifikaatidega samaväärsed vaid täiendavad neid.

Vaidlustuskomisjon märgib, veelkord, et Tingimuse kohaselt [---] *Samaväärseks dokumendiks loeb hankija sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitust selle kohta, et taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele* [---]. Seega ei saa Tingimuse mõttes *samaväärseks dokumendiks* olla mingi muu dokument, kui sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitus selle kohta, et taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele. Tingimuse mõttes ei ole samaväärne dokument, mis tõendab üksnes seda, et taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, nagu püüab näidata Kolmas isik. Pärnu Graniit OÜ tootmisohje sertifikaatidest ega Pärnu Graniit OÜ tootmisohje käsiraamatust ei nähtu, et sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitaks, et Pärnu Graniit OÜ-s rakendatav kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele (sõltumatu audiitorbüroo või akrediteeritud sertifitseerija kinnitust Kolmas isik Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmisohje sertifikaatide samaväärsuse tõendamiseks taotluses esitanud ei ole).

17.3. Eeltoodud seisukohta kinnitab ka Bureau Veritas Eesti OÜ 19.05.2026 kiri, milles on mh märgitud: *Juhtimissüsteemide ISO 9001 ja ISO 14001 standardite järgsed sertifikaadid ei laiene toodetele. Ehitustoodete määruse 1504-CPR alusel tootmisohje standardid EN13225:2013 EN 14844:2006+A2:2011, EN 15258:2008, EN 15050:2007+A1:2012, EN 14992:2007+A1:2012 EN 14991:2007 ei ole võrdväärsed ISO 9001 ja ISO 14001 juhtimissüsteemi standarditega.*⁵

17.4. Seoses Hankija seisukohaga, et Ühistaoitlejate vastavust Tingimusele tõendab see, et *tootmisprotsess on tõendatud samaväärse dokumendiga ehk Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmissertifikaatide alusel* (vt nt käesoleva otsuse p 12 ja Hankija vastus vaidlustusele) juhib vaidlustuskomisjon tähelepanu taotlejate ebavõrdsel kohtlemisele Hankija poolt. Nimelt ilmneb Protokollist, et mõne teise taotleja puhul leidis Hankija, et taotleja esitatud tootmisohje sertifikaadid ei ole käsitatavad samaväärsete tõenditena, kuna need kinnitavad toodete vastavust standarditele ja tootmise kontrolli toimimist, mitte taotleja organisatsiooni kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteemi vastavust ISO 9001 ja ISO 14001 standardite nõuetele. Hankija leidis sel põhjusel, et taotleja ei vasta Tingimusele, mis tõi kaasa taotleja kvalifitseerimata jätmise. Hankija peab kohtlema samas seisundis pakkujaid ja taotlejaid võrdselt (RHS § 3 p 2).

17.5. Kokkuvõttes on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Ühistaoitlejate vastavust Tingimusele ei tõenda ka Pärnu Graniit OÜ-le väljastatud tootmisohje sertifikaadid ega Pärnu Graniit OÜ tootmisohje käsiraamat, kuna tegemist ei ole Tingimuse mõttes samaväärsete dokumentidega, mis tõendaksid, et *taotleja ettevõttes on rakendatud kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimissüsteem, mis vastab vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardites sätestatud tingimustele*.

18. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus Ühistaoitlejate kvalifitseerimiseks ei ole kooskõlas RHS § 98 lg-ga 5¹ ja tuleb tunnistada kehtetuks.

19. Vaidlustusmenetluse kulud

Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega,

⁵ Kuna Kolmas isik seab Bureau Veritas Eesti OÜ seisukoha kahtluse alla mh põhjendusega, et Vaidlustaja küsimus võib olla kallutud toob vaidlustuskomisjon ära Vaidlustaja 19.05.2026 küsimuse: *Kui ettevõtte tegeleb ehitustoodete tootmisega ning väljastatud on sertifikaadid, et ettevõtte järgib nende ehitustoodete tootmisel (tehases) kooskõlas ehitustoodete määrusega 1504-CPR tootmisohje standardeid EN13225:2013 EN 14844:2006+A2:2011, EN 15258:2008, EN 15050:2007+A1:2012, EN 14992:2007+A1:2012, EN 14991:2007, siis kas need sertifikaadid kinnitavad, et ettevõtte juhtimissüsteemid tootmisel vastavad vähemalt ISO 9001 ja ISO 14001 standardite nõuetele (ehk täidavad kõik ISO 9001 alusel kvaliteedijuhtimise ja 14001 alusel keskkonnajuhtimise sertifitseerimiseks kehtestatud nõuded)?* Vaidlustuskomisjon eeltoodud küsimuses mingit kallutatust leida ei suuda.

kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

19.1. Vaidlustaja on tähtaegselt esitanud taotluse oma lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks summas 2860 eurot käibemaksuta, 13 tunni õigusabi osutamise eest tunnitasu määraga 220 eurot käibemaksuta. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Vaidlustaja kulud on täies ulatuses vajalikud ja põhjendatud ning need tuleb Hankijalt välja mõista.

Lisaks mõistab vaidlustuskomisjon Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja riigilõivu 2560 eurot.

19.2. Hankija ja Kolmanda isiku menetluskulud jäävad nende enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik